Un Llais Cymru

One Voice Wales

Bioamrywiaeth a Cheisiadau Cynllunio Lleol

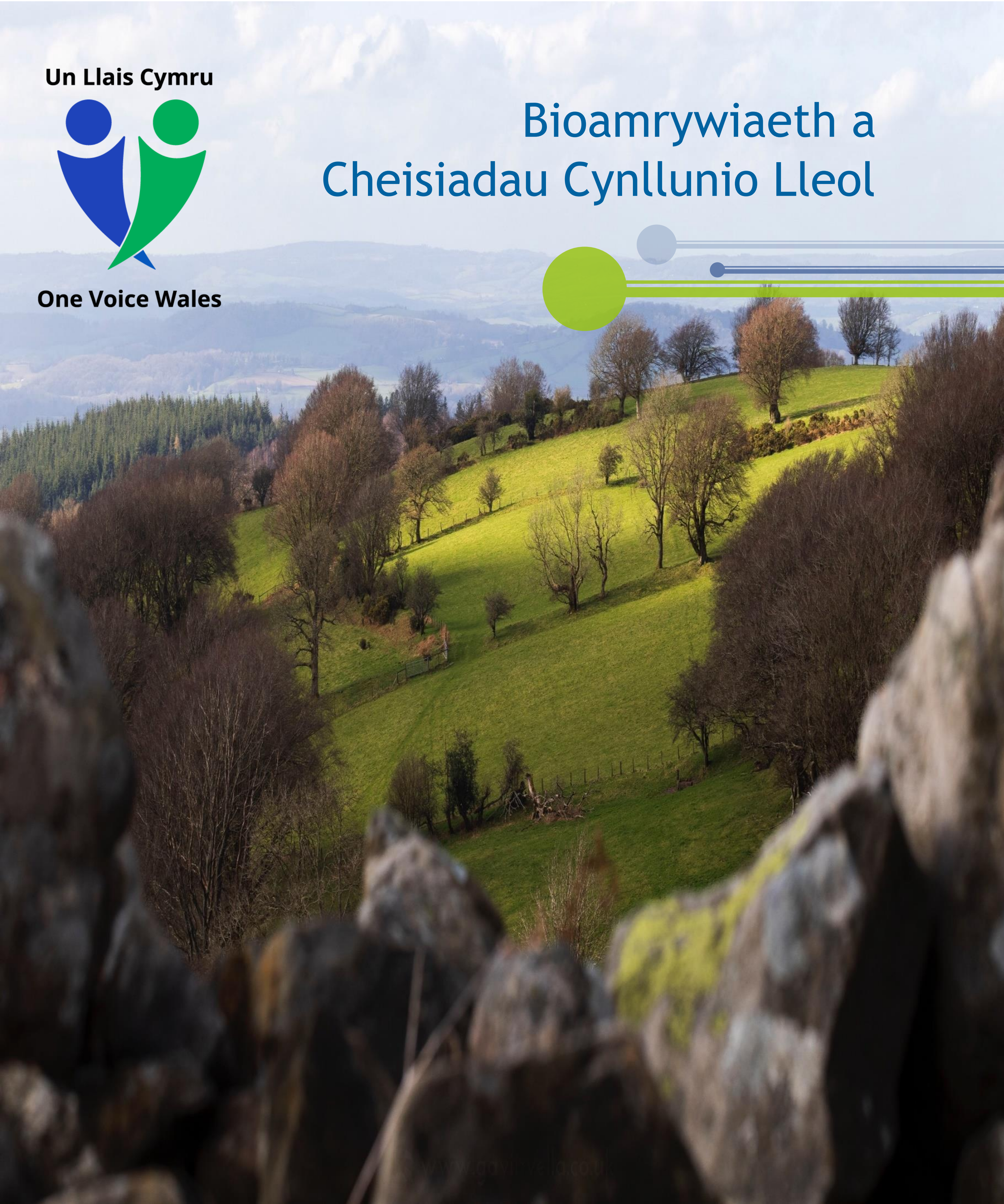

Arweiniad i Gynghorau'r Gymuned a Thref 2024

Fel corff cyhoeddus yng Nghymru, mae gan Gynghorau Cymuned a Threfi ddyletswydd gyfreithiol i gynnal a gwella bioamrywiaeth wrth gyflawni eu gweithgareddau. Gelwir hyn yn ddyletswydd adran 6 sydd wedi'i chynnwys yn Neddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016. Mae hyn yn ei gwneud yn ofynnol i Gynghorau gwblhau Cynllun Gweithredu Bioamrywiaeth sy'n amlinellu camau gweithredu arfaethedig i gynnal a gwella bioamrywiaeth. Mae angen adroddiad cyhoeddedig ar y camau hyn bob 3 blynedd (Adroddiad Adran 6).

Dylai'r adroddiad fanylu ar sut mae Cyngor wedi cyflawni amcanion y Cynllun Gweithredu Cenedlaethol ar gyfer Adfer Natur; manylir isod. Gallwch gysylltu â'ch cydlynydd Partneriaeth Natur Leol am eich CGAN lleol.

Adran 6 dyletswydd

"Rhaid i awdurdodau cyhoeddus geisio cynnal a gwella bioamrywiaeth wrth arfer eu swyddogaethau mewn perthynas â Chymru, a thrwy wneud hynny hybu cydnerthedd ecosystemau, i'r graddau y mae hynny'n gyson ag arfer y swyddogaethau hynny'n briodol.

Er mwyn cydymffurfio, dylai awdurdodau cyhoeddus: ymgorffori'r ystyriaeth o fioamrywiaeth ac ecosystemau yn eu meddwl cynnar a'u cynllunio busnes, gan gynnwys unrhyw bolisïau, cynlluniau, rhaglenni a phrosiectau, yn ogystal â'u gweithgareddau o ddydd i ddydd."

Amcanion presennol yr CGAN

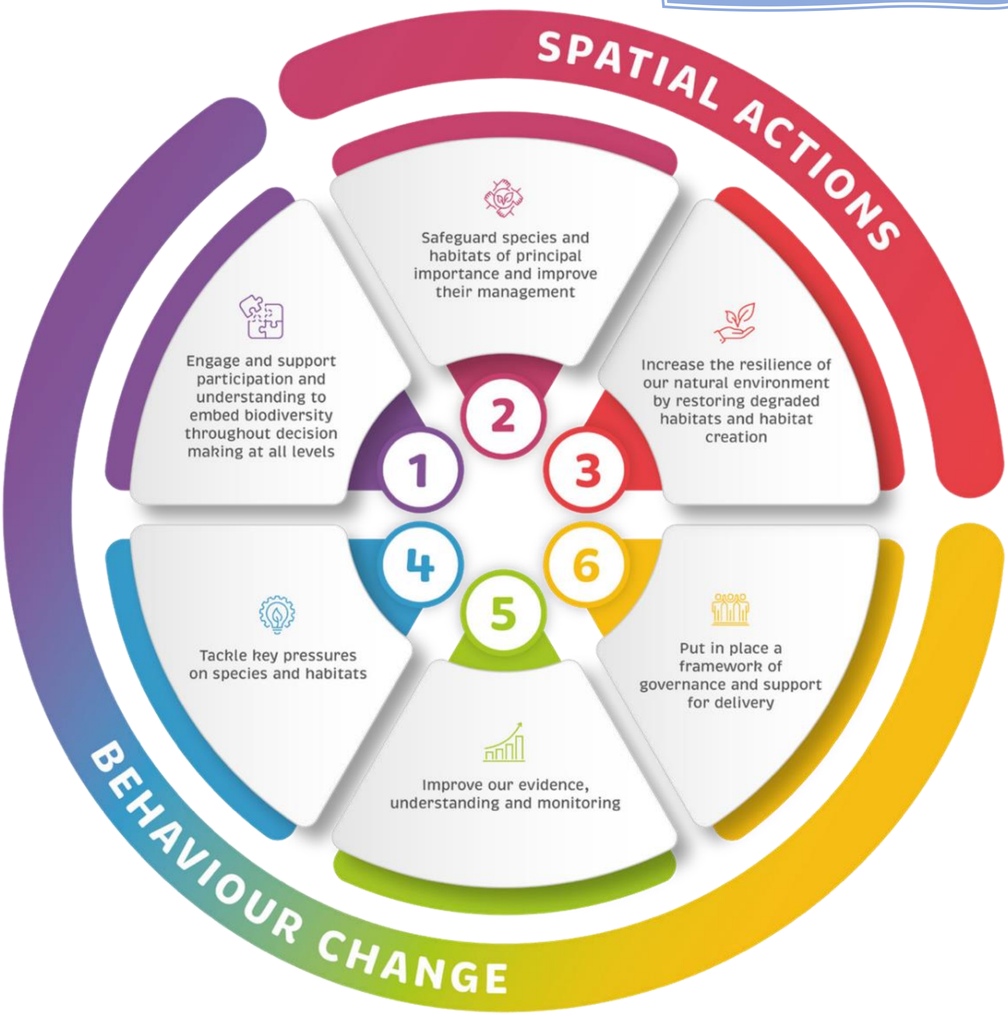

Delwedd: Cynllun gweithredu adfer natur lleol Torfaen a Blaenau Gwent 2023-2030

Darn allweddol arall o ddeddfwriaeth yw Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015. Mae hon yn nodi 7 nod Llesiant, ac un ohonynt yw Cymunedau Cydnerth sy'n ei gwneud yn ofynnol i gyrff cyhoeddus 'gynnal a gwella amgylchedd naturiol bioamrywiol ag ecosystemau gweithredol iach …. gyda'r gallu i addasu i newid (e.e. newid yn yr hinsawdd)'. Mae hyn yn ei gwneud yn ofynnol i gyrff cyhoeddus ofalu am a diogelu bywyd gwyllt yn eu hardal a lleihau effeithiau negyddol cymaint â phosibl.

Un ffordd o gyfrannu at y cyfrifoldebau hyn yw ymateb i geisiadau cynllunio yn eich ardal mewn perthynas â'r amgylchedd naturiol a bioamrywiaeth. Rydym wedi cynhyrchu'r canllawiau hyn i'ch cefnogi i leihau effaith a sicrhau'r buddion mwyaf posibl i fioamrywiaeth leol a'r amgylchedd naturiol.

3. Dyletswydd llesiant ar gyrff cyhoeddus

(1) Rhaid i bob corff cyhoeddus gyflawni datblygu cynaliadwy.

(2) Rhaid i'r camau y mae corff cyhoeddus yn eu cymryd wrth gyflawni datblygu cynaliadwy gynnwys—

a) gosod a chyhoeddi amcanion ("amcanion llesiant") sydd wedi'u cynllunio i wneud y cyfraniad mwyaf posibl at gyflawni pob un o'r nodau llesiant, a
b) cymryd pob cam rhesymol (wrth arfer ei swyddogaethau) i gyflawni'r amcanion hynny.

Termau Allweddol

Rydym wedi cynnwys esboniad o rai o'r termau allweddol yn y ddeddfwriaeth i'ch helpu i ddeall eich cyfrifoldebau i ddiogelu cynefinoedd a rhywogaethau yn Adran 7 o Ddeddf yr Amgylchedd (Cymru)...

Bioamrywiaeth – mae'n golygu amrywiaeth fiolegol ac mae'n cynnwys holl systemau bywyd a byw ar y ddaear.

Ecosystem – amgylchedd naturiol sy'n cynnwys planhigion ac anifeiliaid sy'n rhyngweithio ynddo.

Gwydnwch ecosystemau / ecosystemau gweithredol iach - gallu ecosystem i amsugno newid a dychwelyd i gyflwr cytbwys ar ôl aflonyddwch. Mae ecosystemau sydd â niferoedd uwch o rywogaethau (llawer o rywogaethau'n bresennol) ac amrywiaeth (llawer o rywogaethau gwahanol yn bresennol) yn tueddu i fod yn fwy gwydn ac yn gallu addasu'n well i newidiadau.

Datblygu cynaliadwy – gwneud penderfyniadau sy'n darparu ar gyfer anghenion cenedlaethau'r presennol heb leihau gallu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu eu hanghenion hwythau. Mae hyn yn cynnwys sicrhau bod yr amgylchedd naturiol yn iach ac yn wydn.

Ceisiadau Cynllunio

Pwrpas y broses gynllunio yw penderfynu a ddylid caniatáu datblygiad arfaethedig neu newid defnydd tir a sicrhau bod datblygiad yn briodol heb niweidio’r amgylchedd lleol.

Mae ceisiadau cynllunio fel arfer yn dod o fewn dau gategori –datblygiadau bychan a datblygiadau mawr. Enghreifftiau o bob un yw:

Datblygiadau bychan	Amnewid to
	Dymchwel adeiladau yn rhannol neu'n llawn
	Estyniadau adeiladu
	Adeiladau newydd
	Newid defnydd tir
	Cael gwared ar goed / gwrychoedd
	Hysbysebion
	Caniatadau adeilad rhestredig a chadwraeth
Datblygiadau mawr	Datblygiadau tai o 10+ o gartrefi
	Echdynnu mwynau
	Datblygiad gwastraff
	Datblygiad dros 1000m2
	Ffermydd gwynt?
	Ffermydd solar?

Mae’n bosibl y bydd datblygiadau mawr yn destun y broses Asesiad o’r Effaith Amgylcheddol (AEA) o dan y Cynllun Gwlad a Thref (Asesiad Effaith Amgylcheddol) Cymru 2017. Dylid gwneud sylwadau yng nghyd-destun yr AEA ac fel rhan o’r ymgynghoriad cymunedol gofynnol.

Mae’r diagram canlynol yn dangos sut mae Cynghorau Cymuned a Thref yn ffitio i mewn i’r broses AEA:

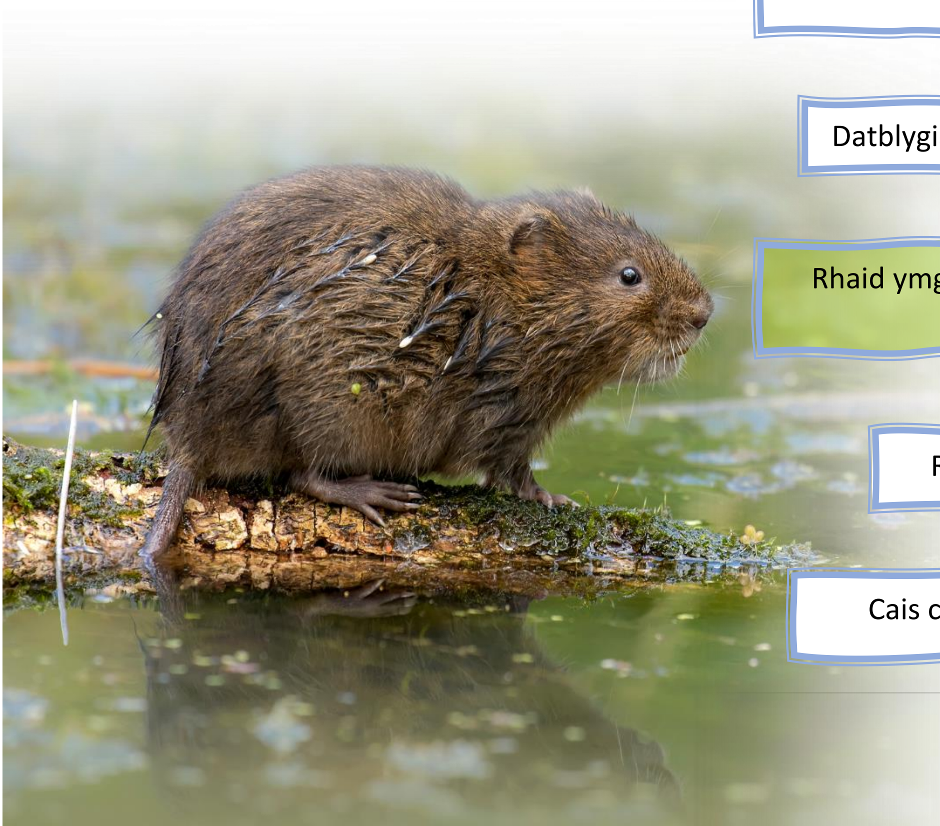

Proses cyn ymgeisio

↓

Datblygiadau mawr / newidiadau defnydd

↓

Rhaid ymgynghori â Chyngor Cymuned neu Dref Lleol

↓

Rhaid ymgynghori â'r Gymuned Leol

↓

Cais cynllunio wedi ei gyflwyno

Ymateb i Geisiadau Cynllunio

Cam 1

Gwiriwch y porth cynllunio am geisiadau perthnasol ac edrychwch ar unrhyw gynlluniau, ffurflenni, lluniadau ac arolygon ecolegol sy'n cyd-fynd â cheisiadau.

Cam 2

Ceisiwch ddarganfod pa bolisïau cynllun datblygu sy'n cael eu defnyddio i benderfynu ar y cais, e.e. Cynllun Datblygu Lleol (yn amlinellu'r defnydd a ganiateir o dir ar gyfer ardaloedd dynodedig, e.e. lle mae tai yn fwy tebygol o gael eu caniatáu), datganiad Ardal Gadwraeth, canllawiau dylunio. Wrth ystyried effeithiau ar fioamrywiaeth a'r amgylchedd naturiol, a fydd y cais cynllunio yn cael effaith ar ardal warchodedig, e.e. Safle o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig (SoDdGA), Gwarchodfa Natur Leol (GNL) neu Sin o Ddiddordeb Cadwraeth Natur (SoDdGA)? Gallwch ddod o hyd i wybodaeth am safleoedd gwarchodedig yma:

Cam 3

Paratowch sylwadau, gan sicrhau eu bod yn:

a. Perthnasol i'r cais, polisïau ac ati
b. Byr
c. Strwythuredig – meddyliwch am y prif bwyntiau rydych chi am eu gwneud a grwpiwch bwyntiau tebyg gyda'i gilydd, e.e. rhoi'r holl sylwadau sy'n ymwneud ag effeithiau ar adar sy'n bridio gyda'i gilydd neu'r holl effeithiau sy'n ymwneud â chyrff dŵr gyda'i gilydd (adran nesaf).

Mae'r adran nesaf yn rhoi rhywfaint o arweiniad ar y math o effeithiau y gall datblygiad eu cael ar rywogaethau gwahanol. Rydym wedi ymgorffori'r dull Cam Doeth ('Stepwise') a ddefnyddir gan gynllunwyr i gynnal a gwella bioamrywiaeth ac adeiladu rhwydweithiau ecolegol gwydn (gweler Polisi Cynllunio Cymru 12) ac wedi integreiddio'r fframwaith AMCCA ('DECCA') a ddefnyddir i asesu cydnerthedd ecosystemau.

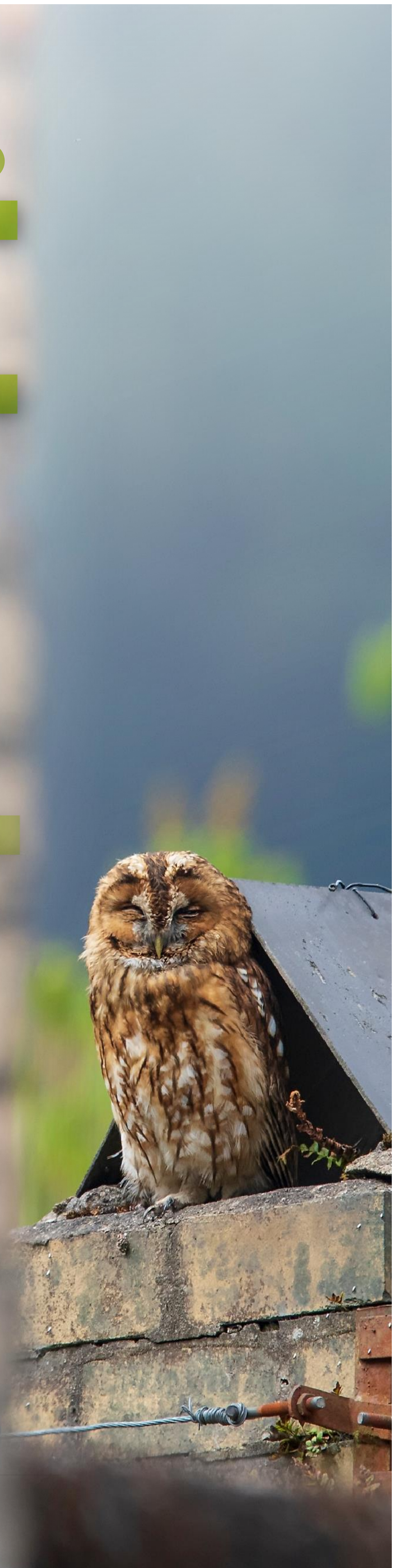

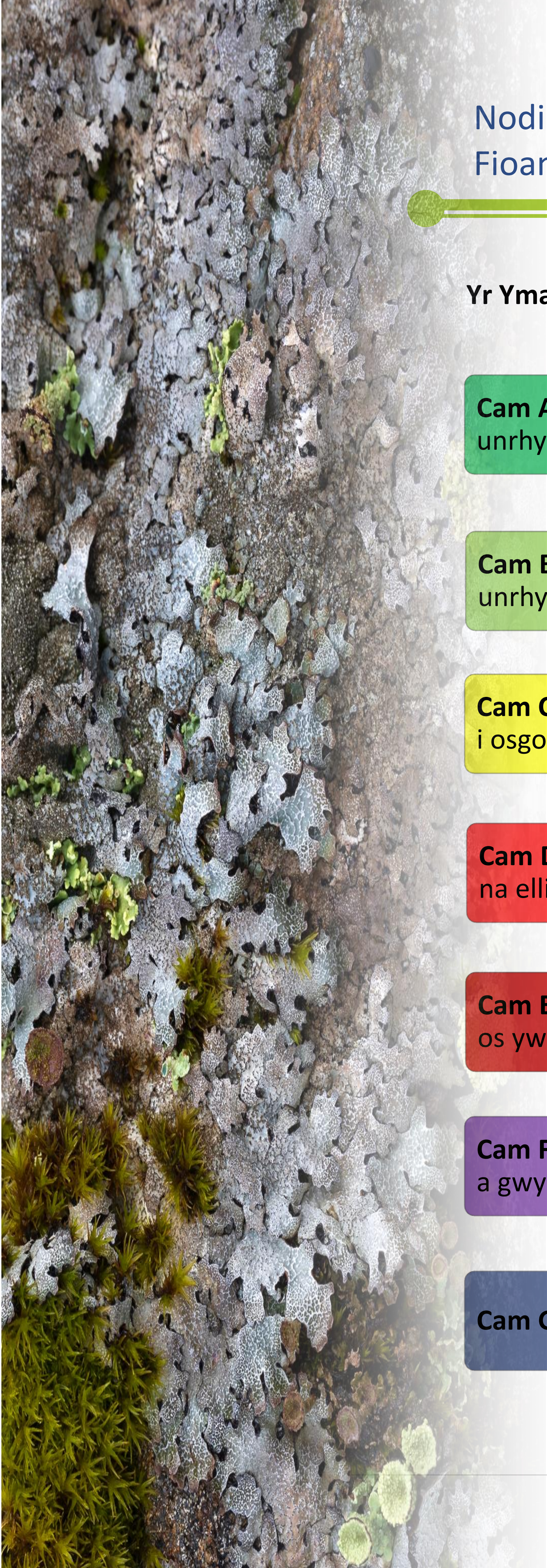

Nodi ac asesu effeithiau ar Fioamrywiaeth a Gwydnwch Ecolegol

Yr Ymagwedd Cam Doeth (Stepwise)

Cam A: Nodi ac Asesu
unrhyw effeithiau ar fioamrywiaeth

↓

Cam B: Osgoi
unrhyw effeithiau andwyol

↓

Cam C: Lleihau
i osgoi unrhyw effeithiau negyddol

↓

Cam D: Lliniaru / Adfer niwed neu golled na ellir ei osgoi

↓

Cam E: Digolledu
os yw camau eraill wedi'u hystyried

↓

Cam F: Gwella a chynyddu bioamrywiaeth a gwytnwch ecosystemau

↓

Cam G: Gwrthod Caniatâd Cynllunio

AMCCA

Mae AMCCA yn disgrifio 5 nodwedd allweddol ecosystem iach, gydnerth. Y rhain yw Amrywiaeth, Maint, Cyflwr, Cysylltedd ac Addasrwydd y gellir eu defnyddio i lunio ymatebion i

Priodoledd	Arweiniad	Ystyrriaethau
Amrywiaeth	Ni ddylai datblygiad achosi unrhyw golled sylweddol o gynefinoedd neu rywogaethau; a rhaid iddo ddarparu budd net i fioamrywiaeth.	A yw'r cynnig yn effeithio ar unrhyw gynefinoedd neu rywogaethau blaenoriaeth Adran 7?
Maint	Dylai penderfyniadau cynllunio ymgorffori mesurau sy'n ceisio cadw maint y cynefinoedd a'r rhwydweithiau gwyrdd; trwy amddiffyn, creu, adfer a rheolaeth briodol -	A fydd yn gwneud cynefin yn llai neu'n dameidiog?
Cysylltedd	Rhwng ac o fewn ecosystemau; cynnal a datblygu cysylltedd swyddogaethol cynefinoedd a rhywogaethau a rhwydweithiau ecolegol o fewn a rhwng ecosystemau ac ar draws tirweddau	A yw’n debygol o leihau cysylltedd o fewn y dirwedd leol, e.e. tynnu gwrychoedd neu brysgwydd, creu ffordd drwy goetir neu gynefin arall? A yw’r datblygiad yn lleihau cysylltedd rhwng safleoedd gwarchodedig megis SoDdGA neu Warchodfa Natur Leol?
Cyflwr	o ecosystemau gan gynnwys eu strwythur a'u gweithrediad; ac ni ddylai penderfyniadau cynllunio beryglu cyflwr ecosystemau	A yw'n debygol o achosi llygredd neu effeithio ar strwythur y pridd neu ansawdd neu argaeledd dŵr? A oes RHYWOGAETHAU ANFRODOROL YMLEDOL (RAY neu INNS) yn bresennol?
Addasrwydd	Newid ecosystemau; gwarchod maint, cyflwr a chysylltedd cynefinoedd, nodweddion a rhwydweithiau ecolegol	Yn gyffredinol, a fydd y datblygiad yn lleihau gallu ecosystemau i addasu i newid?

Gwiriadau ar gyfer Datblygiadau bychan

Mae'r tablau isod yn cyfuno dull Stepwise a phriodoleddau AMCCA i'ch helpu i feddwl am effeithiau posibl datblygiad ar fioamrywiaeth a chydnerthedd ecosystemau yn eich ardal leol.

Cam A: Nodi ac asesu effeithiau	**Toeon newydd**	**Gosod tramwyfeydd newydd**	**Adeiladu estyniad**	**Trosi neu ddymchwel adeiladau**	**Goleuo / llifoleuadau**	**Cynigion sy'n effeithio ar byllau / cyrff dŵr**
Amrywiaeth	Yn effeithio ar adar ac ystlumod	Mamaliaid bach e.e. draenogod Blodau gwyllt a phryfed, e.e. peillwyr	Adar, ystlumod, mamaliaid bach, blodau gwyllt, pryfed, coed	Tylluanod wen, ystlumod, adar magu, amffibiaid	Ystlumod, moch daear, tylluanod wen, adar magu, dyfrgwn	Amffibiaid, pysgod, infertebratau dyfrol, llygod y dŵr, dyfrgwn, ystlumod, planhigion, ymlusgiaid
Maint	Yn lleihau maint y safleoedd nythu a chlwydo	Yn lleihau maint y cynefin I chwilio am fwyd	O bosibl yn lleihau maint y cynefin i chwilio am fwyd ac yn nythu	Yn lleihau maint y safleoedd nythu a chlwydo	Yn lleihau maint y cynefin chwilota	Yn lleihau maint cynefin / colli cynefin
Cyflwr	Yn ei leihau	Yn lleihau cyflwr y cynefin	Potensial i gynyddu llifogydd lleol a llygredd o ddŵr ffo	dd/y/bl	Mae llygredd golau yn tarfu ar anifeiliaid nosol yn arbennig	Llygredd posibl, ymyrraeth a llygredd gan gŵn os yw'n cynyddu mynediad i ardaloedd o ddŵr
Cysylltedd	Yn lleihau cysylltedd o fewn y dirwedd	Yn lleihau cysylltedd o fewn y dirwedd	Yn lleihau cysylltedd o fewn y dirwedd	Yn lleihau cysylltedd o fewn y dirwedd	Yn gwneud y dirwedd yn llai hygyrch	Yn lleihau cysylltedd o fewn y dirwedd
Addasrwydd	Colli safle nythu yn barhaol / Llai o epil	Yn lleihau gallu rhywogaethau i addasu neu ymateb	Yn lleihau'r gallu i addasu oherwydd colli cynefin	Yn lleihau'r gallu i addasu oherwydd colli cynefin	gallu i addasu oherwydd llai o le i chwilio am fwyd a chlwydo	Yn lleihau'r gallu i addasu oherwydd llygredd ac ymyrraeth

	Toeon newydd	Gosod tramwyfeydd newydd	Adeiladu estyniad	Trosi neu ddymchwel adeiladau	Goleuo / llifoleuadau	Cynigion sy'n effeithio ar byllau / cyrff dŵr
Cam B: Osgoi	Ceisiwch osgoi gaeafgysgu ystlumod a thymhorau magu adar	Osgowch safleoedd gwarchodedig neu gynefin ymlusgiaid / amffibiaid posibl	Ceisiwch osgoi gaeafgysgu ystlumod a thymor magu adar	Osgowch tymor bridio adar	Osgowch safleoedd gwarchodedig, dyfrffyrdd neu ger coetiroedd	Osgowch safleoedd gyda madfallod dŵr cribog a rhywogaethau gwarchodedig eraill
Cam C: Dylunio	Dylunio bondo bargod ac ymgorffori tyllau a mannau nythu wrth ddylunio toeau	A allai'r dreif fod yn fwy athraidd a gadael i blanhigion dyfu trwodd?	Ymgorffori blychau nythu / brics / brics gwenyn yn yr estyniad	Blychau tylluan wen yn cael eu darparu cyn eu dymchwel	Ystyriwch oleuadau sy'n gyfeillgar i fywyd gwyllt ar amserydd i leihau'r effaith	Yn dibynnu ar y cynnig; cynnwys SDCau
Cam D: Lliniaru	Defnyddiwch focsys adar ac ystlumod a brics yn lle safleoedd	Creu ardal newydd ar gyfer rhywogaethau o fewn yr ardd; cynnwys tirlunio meddal	Amnewid y cynefin o fewn yr ardd	Defnyddiwch focsys a brics ystlumod ac adar; disodli cynefin yn yr ardd	Gwella cynefinoedd cyfagos ar gyfer bioamrywiaeth	Gwella cynefinoedd cyfagos; creu pyllau / nodweddion newydd
Cam E: Digolledu	A ellir creu safleoedd nythu a chlwydo gerllaw?	Hedgehog Highways i alluogi teithio drwodd?	Gosodwch gynefin clwydo a chwilota gerllaw	Creu gwalau dyfrgwn gerllaw; creu cynefin gerllaw	A ellir creu safleoedd nythu a chlwydo gerllaw?	Creu nodweddion newydd; trawsleoli ymlusgiaid ac amffibiaid;
Cam F: Gwella a chynyddu	A ellid ychwanegu mwy o flychau nythu? A oes lle i wella’r ardal gyfagos, e.e. plannu coeden neu berth?	Mabwysiadu agwedd garddio ar gyfer bywyd gwyllt	Ychwanegu blychau adar ac ystlumod at adeiladau neu gynefin newydd / cyfagos	Ychwanegu blychau adar ac ystlumod i'r adeilad neu gerllaw	Nodweddion ychwanegol yn yr ardal gyfagos er budd bioamrywiaeth ehangach	Creu gwalau dyfrgwn a gaeafgysgu; gwella cynefin gyda phrysgwydd, gwrychoedd neu blannu coed

Gwiriadau ar gyfer Datblygiadau Mawr

Mae'r tablau isod yn cyfuno dull Stepwise a phriodoleddau DECCA i'ch helpu i feddwl am effeithiau posibl datblygiad ar fioamrywiaeth a chydnerthedd ecosystemau yn eich ardal leol.

Cam A: Nodi ac asesu effeithiau	Datblygiad tai o 10 neu fwy o dai neu dros 0.5 hectar	Tyrbinau gwynt	Araeau solar	Datblygu mwynau – mwyngloddio, chwarela
Amrywiaeth	Amrywiaeth o rywogaethau – adar, ystlumod, moch daear, draenogod, trychfilod Difrod i goed	Adar, yn enwedig adar ysglyfaethusprey Ystlumod Coed yn cael eu torri	Colli cynefinoedd a rhywogaethau glaswelltir; colli coed	Colli cynefin, effaith rhywogaethau yn dibynnu ar y math o gynefin. Yn debygol o effeithio ar adar, ystlumod, mamaliaid, ymlusgiaid ac amffibiaid
Maint	Colli neu leihau cynefin yn barhaol	Llai o safleoedd chwilota a chlwydo	Cynefin llai	Llai o le i chwilioam fwyd a chlwydo
Cyflwr	Mwy o lygredd ac effaith wyneb caled	Cyflwr gostyngol posibl oherwydd seilwaith, e.e. ffyrdd mynediad	Cyflwr gostyngol posibl oherwydd seilwaith, e.e. ffyrdd mynediad Posibilrwydd llai o gysylltedd	Sŵn a llygredd pridd; mwy o fynediad ar gyfer gyrru oddi ar y ffordd trwy ffyrdd mynediad
Cysylltedd	Darnio posibl ar draws y dirwedd. Lleihau ystod a lleihau amrywiaeth genetig.	Yn lleihau cysylltedd yn y dirwedd, e.e. effeithiau ar lwybrau mudo neu chwilota am fwyd	oherwydd colli cynefin	Posibilrwydd llai o gysylltedd, darnio cynefinoedd trwy greu ffyrdd mynediad a seilwaith arall
Addasrwydd	Llai o allu i rywogaethau a chynefinoedd addasu	Yn dibynnu ar gynefin, llai o allu i addasu, e.e. bydd corsydd mawn yn arafach i addasu	lai abl i addasu i newid	Llai o allu i addasu yn y tymor byr

	Datblygiad tai o 10 neu fwy o dai neu dros 0.5 hectar	Tyrbinau gwynt	Araeau solar	Datblygu mwynau – mwyngloddio, chwarela
Cam B: Osgoi	Osgowch safleoedd gwarchodedig a'r rhai sy'n agos at goetiroedd neu gyrsiau dŵr	Osgowch llwybrau mudo a chwilota am fwyd	Osgowch safleoedd gwarchodedig	Osgowch safleoedd gwarchodedig a choetiroedd hynafol
Cam C: Dylunio	Cynnwys mannau gwyrdd, SUDs; meddwl am gysylltedd	Gellir diwygio llafnau i'w gwneud yn fwy gweladwy	Dyluniad i leihau effaith	Osgowch safleoedd gwarchodedig a choetiroedd hynafol
Cam D: Lliniaru	Creu gofodau blodau gwyllt, plannu gwrychoedd, creu pyllau neu nodweddion dŵr eraill, ychwanegu blychau adar, priffyrdd draenogod	Lle bo modd, rheoli tir cyfagos ar gyfer bioamrywiaeth	Plannwch flodau gwyllt sy'n tyfu'n isel er budd pryfed ac adar	Lleihau effaith seilwaith trwy ddylunio; creu croesfannau diogel i famaliaid
Cam E: Digolledu	Creu dolydd, prysgwydd, gwrychoedd, ac ati yn agos at ddatblygiad	Darperir clwydfannau artiffisial i ystlumod, er bod amheuaeth ynghylch effeithiolrwydd	Rheoli tir cyfagos fel dôl	Creu cynefin ychwanegol gerllaw os yn bosibl, e.e. ehangu coetir heb effeithio ar laswelltiroedd gwarchodedig
Cam F: Gwella a chynyddu	Blychau adar ac ystlumod ychwanegol ar gartrefi, coed a gwrychoedd a blannwyd o fewn datblygiad	Cynefin ychwanegol i fywyd gwyllt, e.e. gwalau dyfrgwn ger afonydd, blychau adar ac ystlumod	Plannu blodau gwyllt pellach; pyllau / sgriffiadau	Cynefin ychwanegol, blychau adar ac ystlumod mewn ardaloedd cyfagos

Paratowyd y Ddogfen hon gan In Our Nature CBC mewn partneriaeth ag Un Llais Cymru a'i ariannu gan Lywodraeth Cymru

IN OUR NATURE CIC

Un Llais Cymru

One Voice Wales

Ariennir gan
Lywodraeth Cymru
Funded by
Welsh Government

www.gavinvella.co.uk